

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

XX. An Subsistentia Absoluta detur præter Relativas in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

ideo principium *ut quo*, quia est id, quo generans dicitur similis, seu quod est ratio formalis assimilandae, ut indicat S. D. his verbis in Summa: *Il- lud ergo est potentia generativa in aliquo generante, in quo genitum similatur generanti. Filius autem Dei similatur Patri genenti in natura divina*, quia autem hac assimilatio requirit etiam productionem, ideo necessarium est alterum principium *ut quo*, scilicet proxima vis productiva generationis passiva, quae debet esse realiter distincta à suo termino: hoc principium expressit S. D. his verbis in lib. sent. *Essentia secundum quod est ipsa Paternitas est principium hujus actus, qui est generare, non sicut agens, sed sicut quo agitur. Quando ergo deinde in Summa dixit S. D. Neque Paternitas potest intelligi, ut quo Pater generat, sed ut constituens personam generantis: alioqui Pater generaret Patrem. Sed id quo Pater generat, est Natura divina. Hac verba tantum intelligi voluit de principio *ut quo* similitudinis, quod non potest esse paternitas, ne Pater generet Patrem; non autem de principio *ut quo* productionis, hoc enim non potest esse natura, vel essentia. Juxta Concil. Later. relatum in Cap. Damnamus. de summa Trinitate, ubi Innocentius III. ait, quod neque sit generans, neque genita, neque procedens, ob defectum distinctionis realis, quae vel maxime requiritur ad principium Quo productionis, sicut identitas requiritur ad principium Quo similitudinis. Quae principia *ut quo* tandem S. D. loc. cit. in Summa in unum adequatum conjungit, dicens: *Ideo potentia generandi significat in recto naturam divinam, sed in obliquo relationem. Quo modo etiam Natura humana, & potentia generativa computatur unum principium. Quae itaque adversarius opponit contra P. Haunoldum, tantum probant Naturam esse principium quo similitudinis, quod P. Haunoldus n. 686. expressè concedit, (& propter hanc similitudinem Verbi ait, ipsum generari) non autem probant, Paternitatem non esse principium quod productionis, de quo ipse loquitur, & de quo rectè dixit, quod principium formale quo debeat à termino productio realiter distingui. Videat ergo Adversarius, quam immeritò, ut P. Haunoldum posset impugnare, dixerit S. Thomam se retraxisse, adeoque ab initio errasse.**

CONTROVERSIA XX.

SVBSISTENTIA ABSOLVTA.

An talis detur prater Relativas in DEO.

23. **E**X mente S. Thomae, & rectissime dixit P. Haunoldus lib. 1. n. 668. Non dari in divinis unam communem seu absolutam Subsistentiam, sumendo Subsistentiam pro hypostasi,

prout à Concilijs. SS. PP. & Theologis communiter sumitur. Nam S. Thomas q. 40. a. 1. expressè ait. *Remota proprietate personalis per intellectus, tollitur intellectus hypostasis. Et abstractio totali abstractione proprietatibus, sola essentia, & non Persona remanent.* Pro cuius evidentiâ Advertendum est, per nomen Subsistentia magis genericè, & secundum etymologiam nominis acceptum à S. Thoma q. 9. de potentia a. 1. & seqq. designari principium, per quod natura fit per se, & non in alio existens, adeoque Subsistens; hoc autem principium esse ipsum principium individuationis, eò quod natura non Subsistat, nisi in singulari: quia ergo natura divina, & secundum S. Doctorem loc. cit. quaelibet Substantia spiritualis per se ipsam est individua, & immultiplicabilis, ideo in hoc sensu etiam est per se ipsam Subsistens, ac proinde est sui ipsius Subsistentia, & sic natura divina non fit Subsistens per relativas personalitates, sed potius istae sunt Subsistentes, & acquirunt singularem ac individualement naturam per ipsam naturam divinam cum ipsius realiter identificatam. Sumendo tamen Subsistentiam pro hypostasi, quae in Subsistentijs intellectibus speciali nomine vocatur persona, non sufficit ad rationem Subsistentiae, esse prae dictum immultiplicabile, sed debet etiam esse prae dictum incommunicabile, & distinctivum unius Subsistentiae singularis ab alia. Unde S. D. cit. q. 4. in C. ad quaestionem, *Utrum hoc nomen personae divinae significet relativum, vel aliquid absolutum*, his verbis sole clarioribus respondet. [Dicoendum est, quod hoc nomen Persona communiter sumpta nihil aliud significat, quam Subsistentiam individualement naturae continentem Substantia individua, id est, NB. incommunicabile, & ab aliis distincta, tam Dei, quam hominis, quam Angeli oportet, quod Persona divina significet Subsistentiam distinctam in natura divina, sicut persona humana significat Subsistentiam distinctam in natura humana; & haec est formalis significatio tam personae divinae, quam humanae.] Et paulò post: [Distinctum verò incommunicabile in natura divina NB. non potest esse nisi relatio: quia omne absolutum est commune, & indistinctum in divinis.]

94. Atque ita S. D. toto hoc Articulo instituto probat, & contra 18. objectiones confirmat, nomen personae non esse aliquid metaphysice absolutum; unde in articulo sequenti ad 13. designat etiam disparitatem, quare in creatis id quod est Subsistentia in primo sensu accepta, jam etiam sit hypostasis vel persona, non autem in divinis, quia nimirum repugnat eandem individualement naturam creatam esse communem realiter distinctis, prout eadem natura divina est per identitatem communis realiter distinctis personis: verba S. Doctores sunt

hæc. [Dicendum, quod in rebus creatis principia individuantiæ duo habent, quorum unum est, quod sunt principium subsistendi, natura enim communis de se non subsistit, nisi in singularibus: aliud est, quod per principia individuantiæ, supposita naturæ communis ab invicem distinguuntur. In divinis autem proprietates personales hoc solum habent, quod supposita divinæ naturæ ab invicem distinguuntur, non autem sunt principium subsistendi divinæ essentia. Ipsa enim divina essentia est secundum se subsistens: sed è converso proprietates personales habent, quod subsistant ab essentia.] Atque hic erat textus ab Adversario adductus, ad quem proinde pater responsio ex indicato discrimine inter subsistentiam prout est hypostasis seu persona in divinis, sub qua acceptione non potest esse absoluta, & prout est solummodo principium individuationis, seu existentia per se, sub qua acceptione non potest esse relativa. Eodem modo intelligendus est aliter textus i. dist. 21. q. 2. a. 1. ubi S. D. ait, *Natura divina in se habens esse subsistens, nullâ intellectu personarum distinctione*: nempe hic iterum non sumit subsistentiam pro hypostasi, vel persona, pro qua tamen à PP. & TT. atque nominatim à P. Haunoldo sumitur, quando negant subsistentiam absolutam, quando v. g. S. Iustinus in expositione Fidei de Trinitate non longè ante medium dixit: *Quatenus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, unius Deitatis dignoscendo subsistentias, quatenus autem DEVS, essentiam communem subsistentiarum intelligendo.* Et S. Damascenus in Epist. de Trifragio prope medium. *Non est autem ipsorum communis una hypostasis, Deitas autem communis est trium hypostasum una existens.*

CONTROVERSIA XXI.

PERSONÆ DIVINÆ.

Ex quali Cognitione Secunda Persona procedat à Prima.

95. Angelico Doctore consonat P. Haunoldus, quando lib. 1. n. 757. dicit: *Probabilis est, verbum procedere ex cognitione futurorum secundum aliquam terminationem virtualiter intrinsecè distinctam, quâ representantur objecta futura.* Nam S. D. i. p. q. 34. a. 3. in C. expressè ait: [*Quia Deus uno (realiter) actu, & se & omnia intelligit, unicum verbum ejus est expressivum non solum Patris, sed etiam creaturarum.* Et sicut De i scientia, Dei quidem est cognoscitiva tantum, creaturarum autem cognoscitiva & factiva: ita verbum Dei, ejus, quod in Deo Patre est, est expressivum tantum,

creaturarum verò est, expressivum & operativum. Et propter hoc dicitur in Psal. 32. Dixit, & facta sunt, quia importatur in verbo ratio factiva eorum, quæ DEVS facit.] Quæ verba rectius dissimulasset Adversarius, quàm ut ex eis inferre conetur non pertinere per se ad processionem Verbi cognitionem creaturarum, ut factarum, eò quod ut sic non solum principium ut factivum, sed ut faciens respiciant: Nam præterquam quod hac illatione non ostendat, quomodo non ex cognitione futurorum, seu faciendorum verbum procedat, ipsa illatio facilè evertitur. Cum enim cognitio DEI, ex qua Verbum secundum S. Thomam procedit, omnes creati temporis differentias, in quibus res sunt, erunt, & fuerunt, repræsentet, hoc ipso est factiva, & faciens creaturas, & qui dicit Verbum procedere ex cognitione factiva, dicit etiam, ipsum procedere ex cognitione faciente. Deinde ipse S. Doctor expressè in textu testatur, Verbum procedere ex cognitione eorum, de quibus Psalmista ait: *dixit, & facta sunt*: ergo juxta S. Doctorem Verbum procedit ex dictione faciente: præsertim, quia secundum eundem S. D. Deus cognoscit omnia, ut sibi præsentia. Præterea in argumento S. D. allegat textum S. Augustini lib. 83, quæstionum. q. 63. tradentis, *quod in nomine Verbi significatur non solum respectus ad Patrem, sed etiam ad illa, quæ per Verbum facta sunt operativa potentia.*

96. Eandem assertionem statuit etiam S. Thomas q. 4. de veritate a. 5. in C. ad finem, inquit: [*Pater principaliter dicit se, generando Verbum suum, & ex consequenti dicit creaturas, ideo principaliter, & quasi per se, Verbum refertur ad Patrem: sed ex consequenti, & quasi per accidens refertur ad creaturam.*] Neque potest hic textus intelligi tantum de creaturis possibilibus: quia Pater dicit Filio, quidquid ipse scit, & Christus ipse frequenter in sacro Evangelio testatur, se audivisse & accepisse à Patre, quæ ipse per prædicationem suam nota fecit hominibus, & scientiam suam, non esse suam, sed Patris, qui generando misit. Atqui hæc scientia & Christi prædicatione non tantum erat de possibilibus, sed vel maximè de futuris: neque erat solummodo scientia creata, suæ Humanitati propria; quia hanc non à solo Patre, sed etiam à Spiritu Sancto accepit, scientiam verò prædictam, adeoque Increatam Spiritus Sanctus à Christo accepit, ita attestante Jo. 16. v. 14. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur à semetipso: sed NB. quacunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt (adeoque nec sola possibilia, nec sola necessaria, sed etiam futura contingentia) annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia NB. de meo accipiet,*

E

piet,